

Til Favrskov kommune

Att: Rikke Rørby Graversen og Jens Albert Hansen

Bidrag til Biodiversitetstrategien

Tak for en god gennemgang af det arbejde, som I har lavet indtil nu. Det ser lovende ud, og vi venter spændt på det endelige resultat her i februar 2020. Men I spurgte om vore tanker.. om der er noget, der mangler eller som vi finder særligt vigtigt at huske på. Vi havde ikke så meget med på selve mødet, da vi jo gerne ville høre mere om, hvor langt I var kommet, men vi har nu prøvet at skrive nogle af de overvejelser, som vi har gjort os efter mødet.

Allerførst skal vi henvise til det materiale, som DN har lavet som inspiration til kommunernes naturpolitik, som grundlag for at en kommune kan kalde sig naturkommune i vore øjne. Som vi vist nævnte på mødet, så er der ikke nogle helt skarpe krav til, hvad der skal til for at kalde sig naturkommune, men man skal have en naturpolitik. Her vil kommunens biodiversitetstrategi komme ind sammen med det Grønne Danmarkskort (GDK) som de vigtigste elementer som ramme for efterfølgende initiativer.

Ved fremtidige revisioner af Det Grønne Danmarkskort vil DN i øvrigt anbefale, at man ud over Naturrådets anbefalinger også inddrager mindretallets anbefalinger, som fx omfatter sten- og jorddiger m.m., som samlet vil skabe bedre økologiske forbindelser og mere sammenhængende natur.

Men nu er DN-materialet ikke dedikeret til Favrskov, så derfor vil vi supplere det i det følgende i forhold til Rikkens præsentation.

BRANDMANDENS LOV – mangler mere om naturgenopretning

Det er rigtigt fint at nævne brandmandens lov som princip. Altså at sørge for at redde det, som endnu er intakt ved at undgå at ilden spreder sig. Dernæst skal ilden slukkes i det som brænder. Til sidst kan man overveje om noget af det, som er ødelagt ved branden skal genoprettes. Med andre ord skal naturforvalteren først sikre beskyttelsen af den intakte, mest uerstættelige og mest truede natur. Dernæst skal man forbedre tilstanden på natur som i dag er under forandring og endelig skal man genoprette noget af det tabte natur.

Vi har set at I meget vægter den første del. Også i rimeligt omfang den anden del. Det er også fint med de store naturgenopretningsprojekter der er planlagt. Men vi savner alligevel mere af den sidste del, - at genoprette tabt natur, - at få mere natur. Vi finder det vigtigt at opretholde potentialerne for naturgenopretning og gøre noget ved det, når lejligheden er der. Dvs. laver retningslinjer for sager, som kan ødelægge potentialet, f.eks. rørlægning af små vandløb, landzonesager om opfyld o.l. og tilskynde private og offentlige institutioner til at gå ind i det.

DN Favrskov vil foreslå, at de historiske kort inddrages i udpegningen af områder til naturgenopretning. Det vil alt andet lige være bedre at genskabe et tidligere naturområde (overdrev, mose eller hede) frem for at udlægge et nyt. Man kan her lave en form for klassificering af sådanne områder, så nogle står lige til højrefoden, mens andre forekommer utænkelige på grund af for meget opfyld eller andet. En del vil være oplagte til genoprettelse, selvom der er sket opfyld, da de fortsat er meget våde og reelt ikke dyrkbare (mere om opfyld nedenfor).

Sådanne naturgenopretningsprojekter kan blive vigtige som spredningskorridorer og trædesten for at sikre den "gamle" natur, så den bliver mindre udsat for ødelæggelse og altså mere robust, jf. nedenfor.

Naturkapitalindeks som del af baseline

Når man laver strategier og handlingsplaner, er det sædvane at sætte mål op. Vi foreslår at bruge Naturkapitalindekset til at gøre det målbart. Vi antager, at det er bekendt for jer, men for en ordens

skyld skal vi nævne, at naturkapitalindekset blev lavet for nogle år siden af forskere fra Aarhus og Københavns universiteter som udtryk for arealandelen af forskellige naturarealer og kvaliteten heraf. Favrskov ligger i den lave ende, især fordi vi har så meget landbrug og fordi vore ellers ret store skovområder er overvejende produktionsskov med renkulturer. (Se vedhæftede bilag). Men med de store naturprojekter, som er i støbeskeen, vil der kunne fremvises en pæn fremgang i arealerne med natur, og hvis man så også arbejder med kvaliteten heraf, kan det underbygge at Favrskov kan vise sig frem som naturkommune.

Vi kan se, at I tager udgangspunkt i Danmarks indberetninger til EU, dvs. forhold på landsplan. Men hvad er de lokale forhold? – som uddybning i forhold til naturkapitalindekset.

Vandløb er ikke bare selve strømmen

Vi skal appellere til, at der i strategien arbejdes med vandløb i samklang med de landskaber, de løber gennem, da vandløbene som bekendt er dynamiske og flytter sig, oversvømmer omgivelserne eller måske tørrer ud i tørre somre som naturlig dynamik. Dyre- og plantelivet omkring vandløbene strækker sig således langt ud i ådalene. Eller med andre ord: Når man taler om naturlig hydrologi m.m. er det vigtigt at tænke hele ådale. Bemærk, at Miljøstyrelsen beskriver det ret godt her [<link>](#), så I kan henvise hertil mht. det faglige grundlag.

Rapporter om skove og særlige naturelementer

Det er flot at Favrskov kommune har fået lavet disse rapporter og vi ser frem til flere af dem.

Debat om hotspots eller natur i agerlandet?

Der foregår "på bjerget" en debat om prioriteringer, hvor nogle forskere siger, at det er lige meget med den spredte natur i agerlandet. Man skal fokusere entydigt på områder med de mest sjældne arter. I DN mener vi, at det er to ben. Harer, lærker og viber er ikke ved at uddø, men det forhold, at vi fx nu kun har en fjerdedel af vibebestanden i forhold til situationen for bare 50 år siden, mener vi er alarmerende. Vi ser derfor meget gerne, at man også i administrationen af det åbne land tænker i biodiversitet og ikke kun i landbrug eller i natur, der alene fremmer jagtbart vildt.

Vi vil også pege på udtagning af mindre områder med agerjord, som kun kan dyrkes ved brug af sprøjtemidler, fortsat dræning eller vanding, samt på forbud mod fodring i naturen, - specielt ved moser, søer og vandløb, men også i eller nær ved andre sårbare naturområder fx kalkrige eller næringsfattige skove, kildevæld (Bølmen) og overdrev. Vi er klar over, at man ikke umiddelbart kan pålægge lodsejerne sådanne krav, men man kan pege på områderne og tilskynde til det og i nogle tilfælde tage det med i som vilkår i sager, - eller ligefrem købe sig rettigheder hertil, - måske med fondsstøtte.

Om det sidste vil der som bekendt også være en god synergi i forhold til grundvandsinteresserne.

Naturen i agerlandet vil også være god i formidlingen, da der kan knyttes op på vores kulturhistorie, f.eks. en masse danske sange om storke, lærker, viber og harer.

Et særligt fokuspunkt er opfyld med jord. Vi ser fortsat at rigtigt mange landmænd fylder jord på deres lavtliggende arealer. Som bekendt kan landmændene flytte rundt med jorden på egen matrikel, og Reglerne (Planlovens §35) giver mulighed for tilførsel fra omverdenen, når der kan dokumenteres landbrugsmæssigt behov, men vi ser af og til, at der søges om at udlægge mere jord, end vi mener, det kan begrundes. Desuden ser vi omvendt tilfælde, hvor det ikke har hjulpet en tøddel, så området fortsat er vandlidende og derfor i virkeligheden burde være udtaget som vedvarende vådområde.

Spredningskorridorer eller trædesten?

Tilsvarende drøfter man, om det er vigtigt med egentlige spredningskorridorer eller bare spredte trædesten. Vi mener, det skal være "både/og". Ikke mindst markante markskel og diger og deres bevoksninger er vigtige spredningskorridorer. Vi ser for tiden en bekymrende tendens til at fælde alle

levende hegn i skel for at sælge dem som flis. Der findes desværre ikke nogen regel til at forhindre dette, så det kan være en henstilling i strategien og de efterfølgende planer.

I den forbindelse kan man pege på synergi med andre interesser i det åbne land, nemlig adgang til naturen, idet f.eks. markveje kan tjene begge formål, så det ikke kun handler om, i hvor høj grad en given markvej tjener som adgangsvej for mennesker, jf. NBL§26a om nedlægning af veje, selvom det måske er en noget udvidet definition af den rekreative betydning. Men man kan jo skrive det i strategien som en politik.

Skovnatur

Vi mangler noget om skovnatur. Kommunen har nu fået flere offentlige skove og nye muligheder – men, vi mangler noget om den rige skovnatur i de private skove – jfr. rapporterne der er nævnt ovenfor – Ulstrup skov og Bjerre skov – naturlig hydrologi her.

Naturzoner?

Man kan også indføre begrebet Naturzoner, som der foreslås i DN's materiale for naturkommuner.

Bilag med alle bilagsarter

Det er fint at nævne de mange eksempler på bilagsarter, men findes der en totalliste for kommunen? – eller vil der blive lavet en sådan? - nu eller som senere opfølgning på strategien? Gerne med præcise angivelser af status og indsatser som bilag til strategien eller efterfølgende planer.

Formidling af strategien

Vi er klar over at introduktionen af denne strategi kan være svær, da mange af kommunens borgere fortsat har en opfattelse af, at natur, parker og fællesarealer m.m. skal være ryddet op uden tidsler m.m. for, at det er pænt. Vi vil gøre, hvad vi kan overfor de mennesker, som vi kommer i kontakt med, og vil gøre en særlig indsats herfor i 2020.

Vi kan også nævne, at vi i 2020 bl.a. forventer at lave nogle arrangementer i tilknytning til en serie programmer, som DR-TV vil lave om naturen i Danmark. Gerne sammen med kommunens naturvejleder, som vi allerede har god kontakt til. DN er i kontakt med DR-TV og indgår i nogle arbejdsgrupper herom, så vi kommer til at vide i god tid, hvornår det sker.

Definition/forklaring af ordet biodiversitet

Selve ordet biodiversitet er jo et svært ord at forklare, så man får en forståelse heraf, så det kommer til at ligge dybt i hjertet hos kommunens borgere. Vi går ud fra, at I sætter alt ind med brug af kommunens PR-afdeling. Vi tror, at det vil være rigtigt godt at gøre det meget håndgribeligt.

En detalje.. Vi ser meget ofte billeder af væltede træstammer, der ligger, hvilket er fint, men prøv også at bruge døde træer, der står op endnu, evt. med afbrækkede grene og spættehuller.

Vi foreslår, at nogle kommunale skove skal være formidlingsskov, f.eks. Byskoven i Hadsten, selvom det overvejende er en højstammet monokultur med bøg. Men efterhånden som den vælter, vil der kunne komme nye træer med pionerarter mellem de unge bøgetræer, der også vil komme hurtigt igen af sig selv.

Om det videre arbejde efter strategien

Det står anført at det er TMU, der kan beslutte de følgende indsatser. Vi foreslår at der bliver lavet en årlig rapport til opfølgning til byrådet og at den kommer til offentligheden, så den kan føle sig inddraget og medvirke til succes.

Med venlig hilsen
DN Favrskov